

การรับผิดชอบในการกระทำของผู้รับจ้าง

การรับผิดชอบในการกระทำของผู้รับจ้าง มาตรา ๔๒๘

หลัก

"ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้น แก่บุคคลภายนอกในระหว่างการทำงานที่ว่าจ้าง ^{AD4}

ข้อยกเว้น

เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง"

สไลด์ 2

AD4 เพราะผีรับจ้างเป็นผีกระทำให้เกิดความเสียหาย มิใช่ผู้ว่าจ้างเป็นผีกระทำ
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

กรณีให้ผู้ว่าจ้างรับผิดชอบ

- มาตรา ๔๒๘ ผู้ว่าจ้าง^{AD3}ของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหาย อันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างการทำงานที่ว่าจ้าง เพราะผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจบังคับบัญชา
- ข้อยกเว้น ๓ กรณีที่กำหนดให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบ หากไม่เข้าข้อยกเว้น ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความว่าผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดตามมาตรา ๔๒๘ (ฎ.๑๖๒/๒๕๔๔)^{AD1}
- ตามมาตรานี้เป็นเรื่องผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบเป็นผู้ทำละเมิดเอง ไม่ใช่ให้รับผิดชอบร่วมกับผู้รับจ้าง แต่ถ้าผู้รับจ้างทำละเมิดด้วยก็อาจเป็นความผิดร่วมกัน หรือต่างทำละเมิดแล้วแต่กรณีตามมาตรา ๔๓๒

๑. รับผิดชอบเพราะการงานที่สั่งให้ทำ

- เช่น สั่งให้ขุดดินของคนอื่นมาถมในที่ดินของตน หรือจ้างสร้างบ้านรुकกล้าที่ดินของบุคคลอื่น

ในการก่อสร้างอาคาร ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ควบคุมอาคาร เมื่อเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ถือว่าผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบ

AD1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428 บัญญัติว่า "ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำหรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง" โจทก์จึงมีหน้าที่จะต้องนำเสนอให้ได้ความว่าจำเลยเป็นผู้ผิดตามมาตรา 428 ดังกล่าว แต่ข้อเท็จจริงตามทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้ผิดในส่วนสั่งให้ทำหรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้แก่ผู้รับจ้างอย่างไร และในการเลือกผู้รับจ้างคือบริษัท พ. ซึ่งเป็นผู้ต่อเสาเข็มและก่อสร้างฐานรากก็ปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษในการก่อสร้างอาคารสูง การที่จำเลยว่าจ้างบริษัท ป. เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบ ย่อมหมายความว่าจำเลยไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือสั่งการในการทำงานแต่อย่างใด เพราะเป็นหน้าที่ของบริษัททั้งสอง เมื่อความเสียหายเกิดขึ้น โจทก์จะต้องไปเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ก่อสร้างคือบริษัท พ. ซึ่งเป็นผู้ทำละเมิด จำเลยไม่ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

AD3 สัญญาจ้างทำของตามมาตรา ๕๘๗ ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องส่งมอบผลสำเร็จแห่งการงาน ต่างกับนายจ้างลูกจ้างและตัวการตัวแทน ตรงที่ผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิออกคำสั่งบังคับบัญชาผู้รับจ้าง
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

๑. รับผิดชอบเพราะการงานที่สั่งให้ทำ

จ้างให้ฝังเสาเข็ม โดยไม่ได้กำหนดวิธีการฝังเสาเข็มไว้ เมื่อผู้รับจ้างตอกเสาเข็มก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างข้างเคียง ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ

- **ฎ.๔๕๗/๒๕๑๔** "คำสั่งของจำเลยผู้ว่าจ้างที่สั่ง ส. ผู้รับจ้างว่าให้ทำการก่อสร้างอาคารไปตามแบบแปลนนี้จำเลยได้ยื่นไว้ต่อเทศบาล และเทศบาลได้อนุญาตแล้ว เป็นคำสั่งกำชับให้ปฏิบัติตามสัญญาจ้างเหมาะสมระหว่างจำเลยผู้ว่าจ้างกับ ส. ผู้รับจ้าง ไม่เป็นคำสั่งเกี่ยวกับการทำการก่อสร้างอาคารของ ส. ผู้รับจ้าง ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้สั่งให้ ส. ตอกเสาเข็มด้วยเครื่องจักรอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ การตอกเสาเข็มจึงเป็นการกระทำของ ส. ผู้รับจ้างเอง จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์"

๑. รับผิดชอบเพราะการงานที่สั่งให้ทำ

แต่ถ้าผู้ว่าจ้างเลือกจ้างให้ผู้รับจ้างฝังเสาเข็ม โดยวิธีการตอก เพราะเห็นว่าเสียค่าใช้จ่ายน้อย ถ้าการตอกเสาเข็มเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ที่ดินข้างเคียง ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ

- **ฎ.๕๘๔/๒๕๓๑** "จำเลยจ้าง น. ตอกเสาเข็มเพื่อสร้างอาคารชุดโดยจำเลยเลือกจ้างให้ผู้รับจ้างฝังเสาเข็มโดยวิธีการตอกเพราะเห็นว่าเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีเจาะซึ่ง ๆ ที่ตระหนักดีว่าการตอกเสาเข็มจะทำให้ที่ดินข้างเคียงถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง อันเป็นเหตุให้อาคาร โจทก์และผู้อื่นในบริเวณใกล้เคียงเสียหาย แต่จำเลยก็ไม่สนใจ ถือได้ว่าจำเลยผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวต่อโจทก์จำเลยจ้าง น. ตอกเสาเข็มเพื่อสร้างอาคารชุดโดยจำเลยเลือกจ้างให้ผู้รับจ้างฝังเสาเข็มโดยวิธีการตอกเพราะเห็นว่าเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีเจาะซึ่ง ๆ ที่ตระหนักดีว่าการตอกเสาเข็มจะทำให้ที่ดินข้างเคียงถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง อันเป็นเหตุให้อาคาร โจทก์และผู้อื่นในบริเวณใกล้เคียงเสียหาย แต่จำเลยก็ไม่สนใจ ถือได้ว่าจำเลยผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวต่อโจทก์"

๒.รับผิดเพราะคำสั่งที่ตนให้ไว้

- เช่น สั่งให้คนขับรถแท็กซี่ขับด้วยความเร็วสูงเพื่อให้ทันเครื่องบิน ทำให้รถแท็กซี่เสียหลักชนบุคคลอื่น
- คำสั่งนี้ไม่ใช่คำสั่งบังคับบัญชาแบบลูกจ้างหรือคำสั่งตามสัญญาแบบตัวแทน แต่เป็นคำสั่งแบบแนะนำ ชี้แนะ

๒.รับผิดเพราะคำสั่งที่ตนให้ไว้

- ฎ.๒๑๓๔/๒๕๓๒ “การตอกเสาเข็มและการขุดดินทำห้องใต้ดินบริเวณก่อสร้างของจำเลยทำให้บ้านของโจทก์และสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นได้รับความเสียหายแม้จำเลยจะมีได้เป็นผู้ตอกเสาเข็มเอง แต่ก็ได้ว่าจ้างบริษัทอื่นทำและจำเลยควบคุมการตอกเสาเข็มให้ถูกต้องตามจำนวนและตอกตรงจุดที่กำหนดให้ตอก การตอกเสาเข็มดังกล่าวกระทำไปตามคำสั่งหรือคำบงการของจำเลย ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากการกระทำตามคำสั่งของจำเลยโดยตรง จำเลยหาพ้นจากความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428 ไม่”

๓. รับผิดชอบเพราะการเลือกหาผู้รับจ้าง

- เช่น การจ้างคนไม่ดี หรือไม่มีความสามารถ จ้างเขาสร้างอาคารสูงๆ ใดๆ ที่ผู้รับจ้างก่อสร้างได้เฉพาะห้องแถวธรรมดาเพียงชั้นสองชั้น แต่ไปจ้างให้เขาสร้างคอนโดมิเนียมสูง ๒๐-๓๐ ชั้น ถือว่าผู้ว่าจ้างมีส่วนผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง

สิทธิไล่เบียด

- ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างตามมาตรฐาน ไม่ใช่ความรับผิดชอบเพื่อการละเมิดของบุคคลอื่นดังถูกจ้างกับตัวแทน
- แต่ตามมาตรฐานนี้เป็นเรื่องที่ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบเพราะเป็นผู้ละเมิดเสียเอง
- ส่วนผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบด้วยหรือไม่ก็อยู่ที่ว่าการกระทำของผู้รับจ้างเป็นละเมิดหรือไม่
- หากเป็นละเมิดก็อาจต้องร่วมรับผิดชอบหรือต่างคนต่างรับผิดชอบ

สิทธิไล่เบียด

- หากต้องร่วมรับผิดชอบแล้วก็อาจมีการไล่เบียดได้ตามมาตรา ๒๒๕, ๒๕๖, ๔๓๒
- จ้างทำโครงสร้างป้ายโฆษณา แต่เลือกผู้รับจ้างไม่ดี ผู้รับจ้างสร้างโดยประมาทเกินเลื้อโครงสร้างที่กำลังก่อสร้างพังลงมา ทำความเสียหายแก่บุคคลอื่น ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย ? ไ้เบียดได้?
- หากผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้างร่วมกันทำละเมิด ผู้ว่าจ้างก็ไล่เบียดจากผู้รับจ้างได้ตามมาตรา ๔๓๒, ๒๕๖

ฎ ๓๐๘๖/๒๕๕๒

โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกับผู้รับเหมาร่วมกันทำละเมิด แต่การเป็นผู้รับเหมาอาจเป็นผู้รับจ้างทำของหรือเป็นลูกจ้างจำเลยที่จำเลยจ้างแรงงานก็ได้ โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้ว่าจ้างให้ผู้รับเหมาทำการตอกเสาเข็มอันเป็นลักษณะของการจ้างทำของและตามคำให้การของจำเลยก็ได้ให้การว่า จำเลยเป็นผู้ว่าจ้างทำของแต่เป็นคำให้การยอมรับว่าจำเลยเป็นผู้ตอกเสาเข็ม ตามคำฟ้องและคำให้การประเด็นแห่งคดีจึงมีเพียงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำละเมิดหรือไม่เท่านั้น ไม่มีประเด็นว่าจำเลยเป็นผู้ว่าจ้างทำของตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๘ ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๔๒๘ เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแห่งคดีจึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๘๗, ๑๔๒, ๑๗๗ วรรคสอง

ฎ ๒๘๓๕/๒๕๕๒

จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ว่าจ้าง ท. ให้รับเหมาก่อสร้างบ้านโดยจำเลยที่ ๒ เป็นคนมาติดต่อรับเงินค่าจ้าง จากจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มีสิทธิที่จะบอกกล่าวให้ ท. ท่างานตรงไหนก็ได้ตามที่ต้องการ จำเลยที่ ๒ เป็นผู้สั่งให้ ท. เปลี่ยนแปลงขนาดเสาเข็มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ราคาแพงกว่าเดิม และเป็นคนเอาเงินให้ ท. ไปซื้อ จึงฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒ เป็นตัวแทนของจำเลยที่ ๑ ซึ่งจำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทน ดังนั้น แม้ ท. จะเป็นผู้ดำเนินการตอกเสาเข็ม แต่จำเลยที่ ๑ ก็มีส่วนผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ และการที่ ท. ไม่ได้เรียนวิชาช่างมาโดยตรง เพิ่งรับเหมางานก่อสร้างให้จำเลยที่ ๑ เป็นงานแรก ก็เกิดเหตุทำให้บ้านของโจทก์ทั้งสองเกิดรอยร้าว เสียหาย แสดงว่า ท. เป็นผู้ขาดความรู้ความสามารถ การที่จำเลยที่ ๑ ว่าจ้างให้ ท. เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างถือว่าเป็นความผิดของจำเลยที่ ๑ ในการเลือกหาผู้รับจ้างมาก่อสร้างด้วย ทั้งเมื่อจำเลยที่ ๑ ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา จำเลยที่ ๑ ก็ให้การรับสารภาพ ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ กระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง และแม้โจทก์ทั้งสองจะมีได้ฟ้อง ท. ก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๑ พ้นความรับผิด

ฎ ๓๕๐/๒๕๕๐

จำเลยซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างเป็นผู้กำหนดวิธีการให้ผู้รับจ้างตัดต้นไม้และให้คนควบคุมดูแลการตัดต้นไม้ตลอดเวลา แต่ในวันที่มีการตัดต้นไม้และทำให้ไม้ล้มพาดสายไฟฟ้าแรงสูงในที่ดินของโจทก์ขาดก่อให้เกิดความเสียหายกลับไม่มีผู้ใดควบคุม การที่ผู้รับจ้างไม่มีความรู้ความชำนาญในการตัดต้นไม้ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งก่อสร้างข้างเคียงหรือไม่ยอมทำตามวิธีการที่ถูกต้อง ถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง จำเลยจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๘

ฎ ๒๐๓๓/๒๕๔๒

จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ว่าจ้างให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ก่อสร้างตึก ซึ่งอยู่ติดกับอาคารพิพาทของโจทก์และตาม สัญญารับจ้างเหมางานการก่อสร้างระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ และสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๓ ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการก่อสร้างของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จะต้องกระทำตามคำสั่งของจำเลยที่ ๑ ตามข้อบังคับในสัญญาดังกล่าว หากจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ปฏิบัติตาม จำเลยที่ ๑ มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในระหว่างการก่อสร้างจำเลยที่ ๑ ได้ไปควบคุมดูแลการก่อสร้างตลอดเวลาและมีข้อสัญญาให้จำเลยที่ ๑ บอกเลิกสัญญาได้หากจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของจำเลยที่ ๑ เช่นนี้ย่อมถือได้ว่า จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒๘ ตาม ป.พ.พ. เมื่อการก่อสร้างอาคารของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อาคารของโจทก์ จำเลยที่ ๑ จึงต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

ข้อสอบสมัยที่ ๖๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๓

นายสมได้ว่าจ้างนายทองผู้รับเหมาให้ยกบ้านเดี่ยว ๒ ชั้น ขึ้นสูง เพราะน้ำท่วมบ่อย นายทองใช้แม่แรงยก ทำให้คานบ้านร้าว นายสมเห็นว่านายทองไม่ค่อยรู้วิธียกบ้านจึงสั่งให้หยุดไว้ก่อน นายทองบอกว่าจะเพิ่มคนงานและแม่แรงที่จะใช้ยกให้ครบทุกเสาของบ้านจะได้ยกแม่แรงขึ้นพร้อมกันและรับรองว่าครั้งนี่ยกได้แน่ แต่หากไม่ยอมให้ทำจะรีบเงินมัดจำ นายสมเสียดาเงินมัดจำจึงยอมให้ทำใหม่ นายทองได้เพิ่มคนงานและแม่แรงจนครบเสาทุกต้น แต่หลังจากใช้แม่แรงยกครั้งแรก บ้านเริ่มเอียง นายสมตะโกนบอกว่าบ้านเอียง แต่นายทองไม่ฟังกลับสั่งติดแม่แรงเป็นครั้งที่ ๒ จึงทำให้บ้านพัง ครั้นลงมาที่บนายสีคนงานได้รับอันตรายสาหัสเป็นอัมพาตตลอดชีวิต หัวหน้าฝ่ายโยธาของสำนักงานเขตที่เกิดเหตุมาตรวจทำให้ทราบว่ายกบ้านผิดวิธี เพราะใช้แม่แรง และยึดโยงไม่แน่นหนา ผู้รับเหมาตัดเสามาให้ยึดติดกันจนทำให้บ้านลอย เป็นเหตุให้บ้านล้มลงมา ทั้งยังเป็นการทำอย่างผิดกฎหมายไม่แจ้งให้สำนักงานเขตรับทราบก่อนเพื่อจะได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบ ทั้งนี้ การยกบ้านขึ้นตามหลักวิชาการแล้ว จะต้องใช้ไฮโดรลิกที่รับน้ำหนักตัวบ้านได้ ๓ ถึง ๔ เท่าตัว นายสีฟ้องใครได้บ้าง

ข้อสอบสมัยที่ ๖๗ ปีการศึกษา ๒๕๕๗

บริษัทมั่นคง จำกัด เป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างอาคารสูงที่มีชื่อเสียง ได้รับจ้างก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมสูง ๖ ชั้น ที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างแล้ว นายมุ่งผู้ว่าจ้างได้ส่งมอบที่ดินที่ก่อสร้างในวันทำสัญญา มีกำหนดแล้วเสร็จและส่งมอบอาคารที่ก่อสร้างใน ๑ ปี บริษัทมั่นคง จำกัด ได้จ้างนายเร่งเป็นผู้รับเหมางานเทพื้นทั้งหมด โดยต้องอยู่ในความควบคุมของวิศวกรผู้ควบคุมงานของบริษัทมั่นคง จำกัด เมื่อลงเสาเข็มและก่อสร้างโครงสร้างอาคารเสร็จ วิศวกรผู้ควบคุมงานได้แจ้งแก่นายเร่งว่าปูนที่ใช้เทพื้นคอนกรีตมีส่วนผสมของสารเร่งความแข็งของคอนกรีตด้วย เมื่อเทพื้นคอนกรีตในแต่ละชั้นเสร็จจะต้องรอให้ครบ ๒๔ ชั่วโมง ก่อนพื้นคอนกรีตถึงจะแข็งตัวจึงจะเทพื้นคอนกรีตในชั้นถัดขึ้นไปได้ หากเทพื้นในชั้นถัดไปก่อนครบ ๒๔ ชั่วโมง พื้นคอนกรีตที่ยังไม่แข็งตัวจะรับน้ำหนักไม่ได้ตึกจะพัง การเทพื้นคอนกรีตในแต่ละชั้นได้ดำเนินโดยถูกต้องภายใต้การควบคุมของวิศวกรผู้ควบคุมงาน แต่เมื่อถึงเย็นวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๗ หลังเลิกงานนายเร่งจะรีบไปงานสงกรานต์ที่จังหวัดของตนในวันรุ่งขึ้น นายเร่งคิดว่าแม้ปูนที่เทพื้นชั้น ๕ ยังไม่ครบ ๒๔ ชั่วโมง ขาดเล็กน้อย คงไม่เป็นไร จึงสั่งให้คนงานเทพื้นพื้นชั้น ๖ ในคืนนั้นโดยพลการ พอใกล้สว่าง พื้นคอนกรีตที่ชั้น ๕ รับน้ำหนักไม่ไหวได้ทรุดตัวถล่มลงทั้งตึก เป็นเหตุให้คนงานได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตหลายรายให้วินิจฉัยว่า นายเร่ง บริษัทมั่นคง จำกัด และนายมุ่ง จะต้องรับผิดชอบละเมิดหรือไม่

ความรับผิดชอบในการทำละเมิดของผู้ใ้

ADS

ความสามารถ

AD5 แยกเป็นความรับผิดของบิดา มารดาและผู้อุปการ มาตรา ๔๒๙ และความรับผิด
ของผู้ดูแล คือ ครู นายจ้าง และผู้รับดูแล ตามมาตรา ๔๓๐
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

ความรับผิดชอบของบิดา มารดา และผู้อนุบาล

- มาตรา ๔๒๕ "บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตก็ยังคงต้องรับผิดชอบในผลที่ตนทำละเมิด บิดามารดาหรือผู้อนุบาลของบุคคลเช่นนี้ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น"

ผู้ไร้ความสามารถรับผิดชอบ

- มาตรานี้ยืนยันว่าคนที่ไร้ความสามารถไม่ว่าจะเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตก็ต้องรับผิดชอบในผลละเมิดที่ตนได้ก่อให้เกิดขึ้น เรื่องความสามารถของผู้ไร้ความสามารถเพราะเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตตามกฎหมายมีเฉพาะเรื่องการทำนิติกรรม กล่าวคือ ผู้ไร้ความสามารถมีแต่ถูกจำกัดในการใช้สิทธิโดยลำพัง จึงไม่อาจต้องรับผิดชอบในการแสดงเจตนาทำนิติกรรม แต่ในทางละเมิดเป็นการกระทำที่ไม่มีสิทธิ ผู้ไร้ความสามารถจึงต้องรับผิดชอบในทางละเมิดเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

สไลด์ 19

AD6 บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ไม่ว่าจะโดยอายุหรือโดยการสมรส
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

AD7 รวมถึงบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและที่มีได้สั่งให้เป็นคนไร้
ความสามารถด้วย
Ampassacha Disatha-Amnarj, 20/06/2563

ผู้ไร้ความสามารถรับผิด

- ผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตเป็นผู้ทำละเมิดก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๔๒๐ ส่วนบิดามารดาหรือผู้อนุบาลต้องร่วมรับผิดชอบด้วยตาม มาตรา ๔๒๕ นี้
- ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องบิดามารดาหรือผู้อนุบาลให้รับผิดชอบโดยเฉพาะ โดยไม่ต้องฟ้องผู้ไร้ความสามารถซึ่งเป็นผู้ทำละเมิดด้วย (ฎ.๕๓๔/๒๕๑๓) หรือ จะฟ้องให้ร่วมรับผิดชอบกับผู้ไร้ความสามารถด้วยก็ได้

บิดามารดารับผิด

- หน้าที่ควบคุมดูแลและให้การศึกษแก่บุตรผู้เยาว์ตามมาตรา ๑๕๖๔
- อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๖ ๑๕๖๗
- ฎ.๕๕๔๕/๒๕๔๖ บิดามารดาที่ชอบโดยกฎหมายเท่านั้นที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในผลที่ผู้เยาว์ทำละเมิด รวมถึงผู้รับบุตรบุญธรรมด้วย

เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยี

- ตาม พรบ. คุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๕ " เด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาค แล้วแต่กรณี โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
- ไม่ว่าจะกระทำโดยการให้ภรรยาที่ชอบโดยกฎหมายของสามีซึ่งประสงค์จะมีบุตรเป็นผู้ตั้งครรภ์ หรือให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่น ให้เด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภรรยาที่ชอบโดยกฎหมาย:7j'ประสงค์จะมีบุตร

ผู้อนุบาลรับผิดชอบ

- ผู้อนุบาลตามมาตรานี้ หมายถึง บุคคลที่ศาลสั่งตั้งให้เป็นผู้อนุบาลของ คนไร้ความสามารถ

เหตุยกเว้น

ตามมาตรา ๔๒๕ หน้าที่น่าสืบว่าไม่ต้องรับผิดชอบอยู่กับบิดามารดา หรือผู้อนุบาล โจทก์นำสืบเพียงว่า ผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถนั้น ทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ หรือมาตราอื่นๆและผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถเป็นบุตรหรือเป็นผู้อยู่ในอนุบาลของจำเลยซึ่งเป็นบิดามารดาหรือเป็นผู้้อนุบาลแค่นี้ก็พอ จำเลยต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนได้ใช้ ความระมัดระวังดูแล หากไม่นำสืบก็ต้องแพ้คดี

กรณีได้ใช้ความระมัดระวัง

- ฎ. ๖๑๒/๒๕๔๘ "ตามปกติย่อมเป็นการเหลือวิสัยที่บิดามารดาจะดูแลป้องกันบุตรไม่ให้ไปทำการทุจริตร้ายถึง จะนั้นบิดามารดาจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในการละเมิดที่บุตรไปทำการทุจริตร้ายถึง เมื่อบุตรไปทำการทุจริตร้ายมาแล้วบิดามารดาช่วยป้องกันปิดบังเหตุการณ์จากผู้มาติดตามนั้นเป็นเรื่องช่วยแก่บุตรให้พ้นจากความร้ายมิใช่เป็นการปล่อยปละละเลยหรือส่งเสริมให้บุตรไปทำละเมิด จึงไม่เป็นเหตุที่จะพึงให้รับผิดชอบในการละเมิดร่วมกับบุตร จำเลยถูกฟ้องให้ร่วมรับผิดชอบในการละเมิดที่บุตรกระทำ จำเลยให้การว่าเป็นการนอกเหนือจากขอบเขตอำนาจที่ จำเลยจะพึงระมัดระวังดูแลตามหน้าที่อันควรดังนี้ ถือว่าจำเลยได้ต่อสู้ในข้อว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว แต่เหลือวิสัยที่จะระมัดระวังได้"

สิทธิไล่เบียด

- มาตรา ๔๓๑ "ในกรณีที่ถูกกล่าวมาใน ๒ มาตราก่อนนั้น ท่านให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๒๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม"
- เมื่อบิดามารดาหรือผู้อนุบาลใช้กำลังใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเพราะการทำละเมิดของบุคคลผู้ไร้ความสามารถแล้ว ย่อมใช้สิทธิไล่เบียดจากบุคคลผู้ไร้ความสามารถได้ตามมาตรา ๔๓๑ ทำนองเดียวกับมาตรา ๔๒๖

ฎ ๑๓๓๘๘/๒๕๕๕

ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๙ บัญญัติให้บิดามารดาต้องร่วมรับผิดชอบในผลที่ผู้เยาว์กระทำความผิดต่อบุคคลอื่น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น ตามคำให้การ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ หาได้ยกความข้อนี้ขึ้นต่อสู้ใจทักทั้งสองให้ชัดเจน คงให้การเพียงว่าไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวพันกับการกระทำผิดของจำเลยที่ ๑ ซึ่งไม่ใช่ความหมายอย่างเดียวกันกับการใช้ความระมัดระวังตามควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น คำให้การของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ชัดเจน ย่อมไม่มีประเด็นที่จะนำสืบพิสูจน์ให้พ้นความรับผิดชอบตามกฎหมาย

ฎ ๘๑๓๘/๒๕๕๕

ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ มีอายุ ๑๙ ปีเศษ ใกล้บรรลุนิติภาวะ แม้จะยังเป็นผู้เยาว์และต้องอยู่ในความปกครองดูแลของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นบิดามารดาตามกฎหมายก็ตาม แต่จำเลยที่ ๑ ก็ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองไม่เป็นภาระแก่บิดามารดา การที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ อนุญาตให้จำเลยที่ ๑ ขับรถจักรยานยนต์ก็เนื่องมาจากต้องใช้เป็นพาหนะในการเดินทางไปทำงาน ทั้งจำเลยที่ ๑ ได้รับใบอนุญาตขับรถจักรยานยนต์ยอมแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ มีวุฒิภาวะพอสมควรที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จะไว้วางใจจำเลยที่ ๑ ในการดำรงชีวิตในสังคมที่จะไม่ก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ เคยขับรถจักรยานยนต์ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนอยู่เสมอ อันจะทำให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ควรต้องทักท้วงหรือห้ามปรามมิให้จำเลยที่ ๑ ขับรถจักรยานยนต์อีกจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ เช่นนี้ถือได้ว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้ใช้ความระมัดระวังดูแลจำเลยที่ ๑ ตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้นแล้ว จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ต้องร่วมกับจำเลยที่ ๑ รับผิดชอบต่อโจทก์

ฎ ๖๕๖๓/๒๕๔๑

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลยที่ ๒ มีอายุ ๑๕ ปีเศษ และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะออกไปกิจธุระนอกบ้าน จำเลยที่ ๒ ได้นำรถจักรยานยนต์ คันเกิดเหตุเข้าไปเก็บไว้ในบ้านพร้อมกับใส่กุญแจล็อก คอรถจักรยานยนต์เพื่อป้องกันมิให้จำเลยที่ ๑ นำรถจักรยานยนต์ออกไปใช้ และจำเลยที่ ๒ นำเอากุญแจติดตัวไปด้วยการที่จำเลยที่ ๑ ได้นำกุญแจรถยนต์กระบะไปไขออก ได้โดยบังเอิญแล้วนำไปให้เพื่อนรุ่นพี่ต่อสายไฟตรงติดเครื่องยนต์ให้ ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้มีนิสัยหรือความประพฤติไม่ดีมาก่อน เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้นเหมาะสมกับอุปนิสัยและความประพฤติของจำเลยที่ ๑ ผู้เป็นบุตรแล้วทุกประการ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในเหตุละเมิดที่จำเลยที่ ๑ ก่อขึ้นต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๙

ฎ ๖๕๖๓/๒๕๔๑

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลยที่ ๒ มีอายุ ๑๕ ปีเศษ และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะออกไปกิจธุระนอกบ้าน จำเลยที่ ๒ ได้นำรถจักรยานยนต์คันนี้เกิดเหตุเข้าไปเก็บไว้ในบ้านพร้อมกับใส่กุญแจล็อกคอรถจักรยานยนต์เพื่อป้องกันมิให้จำเลยที่ ๑ นำรถจักรยานยนต์ออกไปใช้ และจำเลยที่ ๒ นำเอากุญแจติดตัวไปด้วย การที่จำเลยที่ ๑ ได้นำกุญแจรถยนต์กระบะไปไขออกได้โดยบังเอิญแล้วนำไปให้เพื่อนรุ่นพี่ต่อสายไฟตรงติดเครื่องยนต์ให้ ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ที่มีนิสัยหรือความประพฤติไม่ดีมาก่อน เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น เหมาะสมกับอุปนิสัยและความประพฤติของจำเลยที่ ๑ ผู้เป็นบุตรแล้วทุกประการ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในเหตุละเมิดที่จำเลยที่ ๑ ก่อขึ้นต่อโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๙

ข้อสอบสมัยที่ ๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๕๐

นางแอนรับราชการเป็นครูชั้นประถมโรงเรียนวังทองสังกัดกรุงเทพมหานคร วันหนึ่งนางแอนทำหน้าที่เป็นครูเวรที่ต้องนำเด็กนักเรียนชั้นรถยนต์ของโรงเรียนไปส่งตามบ้านหลังเล็กเรียน ขณะรถจะออกจากโรงเรียน นางสาวอรุณซึ่งเป็นญาติของนางแอนมาตามบอกว่าบุตรสาวอายุ ๓ ขวบ ของนางแอนตัวร้อนเป็นไข้อยู่ที่บ้านให้รีบกลับไปรับบุตรพาไปหาแพทย์ นางแอนจึงให้นางสาวอรุณไปกับรถช่วยนำเด็กนักเรียนไปส่งตามบ้านแทนและได้กำชับนางสาวอรุณให้คอยระวังเด็กชายเบิ้มนักเรียนที่อยู่บนรถโดยบอกว่าให้นั่งอยู่ใกล้ ๆ เพราะเด็กชายเบิ้มเป็นเด็กที่มีนิสัยเกเรชอบทำร้ายเด็กนักเรียนที่เล็กกว่า ระหว่างทางเด็กชายเบิ้มซึ่งนั่งอยู่ท้ายรถติดกับนางสาวอรุณได้เดินไปด้านหลังเล่นกับเด็กนักเรียนคนอื่น นางสาวอรุณก็ไม่ว่าอะไร เด็กชายเบิ้มเล่นกับเด็กอื่นได้พักหนึ่งก็ชกถูกตาขวาของเด็กชายน้อยนักเรียนอีกคนหนึ่งจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ให้วินิจฉัยว่า เด็กชายน้อยมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเด็กชายเบิ้ม นางแอน นางสาวอรุณ และกรุงเทพมหานครได้หรือไม่

ข้อสอบสมัยที่ ๖๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๑

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยปัญญาชน ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล จัดให้มีการรับน้องใหม่ขึ้นในวันหยุดเรียนภายในมหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์บุญมี เป็นอาจารย์ฝ่ายกิจการ นักศึกษาคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ นายเอก อายุ ๑๙ ปี ประธานนักศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้จัดการ "รับน้อง" คนหนึ่ง สั่งให้น้องใหม่ทุกคนดื่มเหล้า โดยอ้างว่าเพื่อ "สปริต" ของ "ชาววิศวะปัญญาชน" นายโท อายุ ๑๘ ปี ซึ่งเป็นนักศึกษาปีที่ ๑ จำใจต้องดื่มโดยไม่เต็มใจ นายเอกเห็นว่านายโทไม่เต็มใจดื่มจึงบังคับให้ดื่มอีกสามแก้ว จนนายโทถึงกับอาเจียน นายเอกยังสั่งให้นายตรี อายุ ๑๘ ปี นักศึกษาน้องใหม่อีกคนหนึ่งแสดง "สถานการณ์จำลอง" เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศโดยให้นายตรีกระทำต่อตนเอง นายตรีทำด้วยความฝืนใจ แต่เหตุที่ยอมทำก็เพราะเชื่อโดยสนิทใจว่าเป็นเรื่องของ "สปริต" และอีกเหตุหนึ่งก็ด้วยฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ ที่ตนดื่มด้วยความสมัครใจ หลังเหตุการณ์รับน้องได้มีการเผยแพร่ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่นายโทและนายตรีไปทั่วทางอินเทอร์เน็ต ยิ่งความอับอายแก่นักศึกษาทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนายตรีถึงกับเกิดอาการซึมเศร้าต้องรักษาตัวกับจิตแพทย์ให้วินิจฉัยว่า นายโทและนายตรีจะฟ้องใครให้ต้องรับผิดชอบเพื่อชดเช้ค่าสินไหมทดแทนประเภทใดได้บ้างหรือไม่ เพียงใด

ความรับผิดชอบของผู้ดูแล

ความรับผิดชอบของผู้ดูแล

- มาตรา ๔๓๐ "ครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย์ก็ดี ชั่วครั้งชั่วคราวก็ดี จำต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร"

ผู้ดูแล

ความสำคัญของผู้รับผิดชอบตามมาตราขึ้นอยู่กับที่การเป็นผู้รับดูแลบุคคลไร้ความสามารถ ไม่ว่าจะรับดูแลอยู่เป็นประจำหรือชั่วคราว โดยไม่คำนึงถึงการรับดูแลนั้นมีสินจ้างหรือไม่

การรับดูแลตามมาตรานี้มี ๓ ลักษณะ คือ

๑. รับดูแลโดยกฎหมายบังคับ
๒. รับดูแลโดยสัญญา
๓. รับดูแลโดยข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๓๕/๒๕๕๘

เจ้าพนักงานตำรวจนำตัวผู้เยาว์ส่งสถานพินิจฯ เป็นหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ไม่มีเจตนารับดูแลผู้เยาว์ เมื่อผู้เยาว์หลบหนีไปทำละเมิด เจ้าพนักงานตำรวจไม่ต้องรับผิดชอบเพราะไม่อยู่ในบังคับตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๐ ส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะเป็นเพียงความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้ทำละเมิดโดยตรงที่หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบตาม พ.ร.บ. ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๖/๒๕๓๕

จำเลยที่ ๒ เป็นเพียงเจ้าของหอพักที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เยาว์เช่าอยู่ และเป็นผู้ใช้ให้จำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์คันเกิดเหตุไปเพื่อกิจธุระของตนเท่านั้นถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นบุคคลผู้รับผิดชอบต่อจำเลยที่ ๑ ไว้ และจะต้องร่วมรับผิดชอบจำเลยที่ ๑ ในการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๐ เพราะเจ้าของหอพักมีหน้าที่เพียงดำเนินการหอพักและควบคุมการเข้าพักในหอพักเท่านั้น

๑. รับดูแลโดยกฎหมายบังคับ

เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเยาวชนถูกจับ
กล่าวหาว่าไปกระทำผิดแล้วนำตัวไปควบคุมดูแลหรือพนักงาน
สอบสวนควบคุมผู้เยาว์ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด

หรือกรณีที่ผู้ปกครองที่ศาลมีคำสั่งตั้งให้เป็นตามบรรพ ๕ กรณีนี้
กฎหมายให้อำนาจควบคุมดูแลคนไร้ความสามารถ

๒. รับดูแลโดยสัญญา

- พี่เลี้ยง สถานรับเลี้ยงเด็ก
- ครู อาจารย์
- ผู้รับดูแลโดยสัญญาจ้าง

๓. รับผิดชอบโดยข้อเท็จจริง

- บิดาที่มีชอบด้วยกฎหมายให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่เกิดนอกสมรสตามหน้าที่ทางศีลธรรม
- ความผูกพันทางสายเลือด ปู่ย่าตายาย ลุงป้าหน้าอาที่รับเลี้ยงผู้เยาว์
- รับผิดชอบลงมาเลี้ยงดูให้มาอาศัยเพื่อตามหาพ่อแม่
- การรับผิดชอบโดยข้อเท็จจริงนี้ หมายถึง ดูแลในความเป็นอยู่ ข้อสำคัญการทำละเมิดต้องเกิดขึ้นในขณะที่อยู่ในความดูแลของบุคคลนั้น

ประเภทผู้ดูแล

- ผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๔๓๐ แบ่งเป็น

๑. ครูบาอาจารย์
๒. นายจ้าง
๓. ผู้รับผิดชอบ

๑. ครูบาอาจารย์

- บุคคลที่ให้การศึกษาย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีสินจ้างหรือไม่ก็ได้
- จะต้องมีหน้าที่ควบคุมดูแลด้วยและเหตุละเมิดเกิดในระหว่างการรับดูแล
- หากมีนักเรียนทำละเมิด คนที่จะรับผิดชอบเฉพาะในขณะทำละเมิดต้องมีหน้าที่รับดูแลด้วย ซึ่งอาจเป็นผู้อำนวยการ ผู้จัดการ อาจารย์ใหญ่ ครูผู้ปกครอง ครูประจำชั้น
- ความรับผิดมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่ดูแลขณะเกิดเหตุว่ามากน้อยเพียงใด
- เหตุละเมิดไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นระหว่างสอนหรือในห้องเรียน
- อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่ได้อยู่ในบังคับมาตรฐานนี้ มีแต่หน้าที่ให้การศึกษา
- ฉะนั้นเพียงแต่สืบได้ว่าไม่บกพร่องในการควบคุมดูแล ก็พ้นความรับผิดแล้ว แม้จะอบรมสั่งสอนไม่ดีก็ไม่ต้องรับผิด

๒. นายจ้าง

- ผู้มีความสัมพันธ์กับผู้ไร้ความสามารถตามสัญญาจ้างแรงงาน
- นายจ้างมีหน้าที่อบรมสั่งสอนฝึกฝนลูกจ้างให้ฝึกวิชาชีพประเภทที่เรียกว่า ลูกมือฝึกหัด
- นายจ้างต้องรับผิดในเหตุละเมิดที่ผู้ไร้ความสามารถทำระหว่างที่อยู่ในความควบคุมดูแลของนายจ้าง
- ถ้าละเมิดได้กระทำในทางการที่จ้างด้วยและนายจ้างไม่ดูแลให้ดี นายจ้างต้องร่วมรับผิดตามมาตรา ๔๒๘ ที่ลูกจ้างได้ทำละเมิดในทางการที่จ้าง กับร่วมรับผิดตามมาตรา ๔๓๐ ในฐานะที่ดูแลไม่ดี

๓. ผู้รับดูแล

- บุคคลอื่นซึ่งรับดูแลผู้ไร้ความสามารถ
- อาจเป็นผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๘๕ สถานรับเลี้ยงเด็ก
- ผู้ดูแลคนบ้า
- บิดานอกกฎหมายรับเลี้ยงบุตร
- ญาติพี่น้องรับเลี้ยงดูหลาน

เหตุยกเว้น

- หน้าที่นำสืบความรับผิดชอบของผู้ดูแลใน ๓ ประเภtdังกล่าวตามมาตรา ๔๓๐ ตกอยู่แก่ผู้เสียหาย
- โดยจะต้องนำสืบว่าเหตุเกิดจากผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตทำละเมิด
- และผู้รับดูแลขาดความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น

สิทธิไล่เบียด

- เมื่อครู อาจารย์ นายจ้าง หรือผู้รับดูแลได้ซัดไซ้ค่าสินไหมให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบียดจากผู้ไร้ความสามารถซึ่งเป็นผู้ทำละเมิดได้ตามมาตรา ๔๓๑
- ผู้ไร้ความสามารถมิได้ทำละเมิดต่อผู้ดูแล ผู้รับดูแลจึงไม่มีสิทธิไล่เบียดต่อบิดามารดาหรือผู้อนุบาลตามมาตรา ๔๒๕

ฎ ๑๒๕๓๕/๒๕๕๘

เจ้าพนักงานตำรวจนำตัวผู้เยาว์ส่งสถานพินิจฯ เป็นหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ไม่มีเจตนาจับดูแลผู้เยาว์เมื่อผู้เยาว์หลบหนีไปทำละเมิด เจ้าพนักงานตำรวจไม่ต้องรับผิดชอบเพราะไม่อยู่ในบังคับตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๐ ส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะเป็นเพียงความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้ทำละเมิดโดยตรงที่หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบตาม พ.ร.บ. ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

ฎ ๑๐๒๓๕/๒๕๔๖

ขณะเกิดเหตุคดีนี้ จำเลยที่ ๒ จดทะเบียนหย่ากับจำเลยที่ ๑ แล้ว โดยมีข้อตกลงกันว่า ให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นบุตรผู้เยาว์อยู่ในอำนาจปกครองของจำเลยที่ ๑ แต่เพียงผู้เดียว จำเลยที่ ๒ จึงไม่มีอำนาจปกครองเพื่อจัดการดูแลบุตรผู้เยาว์ตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป การที่จำเลยที่ ๓ ไปกระทำละเมิดต่อผู้อื่น จะนำ ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๙ มาปรับใช้บังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการที่จำเลยที่ ๒ จะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ ไม่ได้

หลังจากจดทะเบียนหย่าแล้ว จำเลยที่ ๒ ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ แม้จำเลยที่ ๒ ยังมีชื่อในทะเบียนบ้านร่วมกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ และภายหลังเกิดเหตุ จำเลยที่ ๒ ได้ไปเจรจาค่าเสียหายกับโจทก์หรือไปดูแลจำเลยที่ ๓ เป็นครั้งคราว พฤติการณ์เหล่านี้ยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นผู้รับผิดชอบแลจำเลยที่ ๓ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๐ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดของจำเลยที่ ๓

ฎ ๑๒๐๖/๒๕๓๕

จำเลยที่ ๒ เป็นเพียงเจ้าของหอพักที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เยาว์เช่าอยู่ และเป็นผู้ใช้ให้จำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์คันเกิดเหตุไปเพื่อกิจธุระของตนเท่านั้นถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นบุคคลผู้รับผิดชอบแลจำเลยที่ ๑ ไว้ และจะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ในการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๐ เพราะเจ้าของหอพักมีหน้าที่เพียงดำเนินการหอพักและควบคุมการเข้าพักในหอพักเท่านั้น

ข้อสอบสมัยที่ ๗๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๐

นายศุภกรมีบ้านอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ นำนายพฤษบุตราชอายุ ๑๗ ปี มาเรียนหนังสือและพักอาศัยอยู่กับนางเสาว์ที่กรุงเทพมหานคร โดยนายศุภกรขอให้นางเสาว์ซึ่งเป็นมารดาช่วยดูแลและกำชับมิให้หลานขี้บรถยนต์เพราะเกิดเหตุบ่อย ต่อมานายพฤษได้ขออนุญาตให้นางเสาว์ซื้อรถยนต์ให้มิฉะนั้นจะไม่เรียนหนังสือ ด้วยความรักและตามใจหลาน นางเสาว์จึงซื้อรถยนต์ให้ขับ วันหนึ่งนายพฤษได้นำรถยนต์ดังกล่าวไปรับนางสาวเดี๋ยรอายุ ๑๖ ปี เพื่อนสาวขับขึ้นทางด่วนกาญจนภิเษกด้วยความเร็วสูงถึง ๑๔๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่ออวดเพื่อนสาว แต่พอถึงทางโค้งรถเสียหลักพลิกคว่ำ เป็นเหตุให้นางสาวเดี๋ยรได้รับอันตรายสาหัส นายเดชบิดาของนางสาวเดี๋ยรได้ชำระเงินค่ารักษาพยาบาลบุตรสาวจนหายบาดเจ็บ แต่มือขวาของนางสาวเดี๋ยรพิการหงิกงอรักษาไม่หายและช่วยยกของหนักในครอบครัวเช่นเคยไม่ได้ นายศุภกรได้ชำระค่ารักษาพยาบาลนางสาวเดี๋ยรให้แก่นายเดชครบถ้วนแล้ว

ให้วินิจฉัยว่า นายเดชจะฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่ทำให้นางสาวเดี๋ยรมือขวาพิการหงิกงอจากใครได้หรือไม่ เป็นค่าอะไร

ความรับผิดชอบในการทำละเมิดของ ผู้แทนนิติบุคคล

ความรับผิดชอบในการทำละเมิดของผู้แทนนิติบุคคล

- ปัจจุบันมีการแยกนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนออกจาก ปพพ.
- ผู้แทนของนิติบุคคลที่เป็นหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบตาม พรบ. ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๗๐

- "นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคน ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง จะได้กำหนดไว้
- ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล"

- นิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบจากการกระทำละเมิดของผู้แทนนิติบุคคลก็ต่อเมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการกระทำภายในขอบวัตถุประสงค์หรือขอบแห่งอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล ทำนองเดียวกับลูกจ้างต้องทำในทางการที่จ้าง หรือตัวแทนทำในกิจการที่ได้รับมอบหมาย
- เมื่อนิติบุคคลต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๗๖ ก็ต้องรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วมตามมาตรา ๒๕๑
- แต่ถ้าผู้แทนนิติบุคคลทำนอกขอบวัตถุประสงค์หรือนอกขอบแห่งอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล นิติบุคคลก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดเพื่อละเมิดของผู้ร่วมกระทำ

ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้ร่วมกระทำ

- มาตรา ๔๓๒ "ถ้าบุคคลหลายคนก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยร่วมกันทำละเมิด ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีที่ไม่สามารถสืบรู้ตัวได้แน่ว่าในจำพวกที่ทำละเมิดร่วมกันนั้น คนไหนเป็นผู้ ก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย
- อนึ่ง บุคคลผู้ยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำละเมิดร่วมกันด้วย
- ในระหว่างบุคคลทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกัน ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าต่างต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์ศาลจะวินิจฉัยเป็นประการอื่น"

ตัวอย่างฎีกาเรื่อง ร่วมทำละเมิด

ฎ.๗๓๐/๒๔๕๓

"เอาเรือนและคร่าวไฟของผู้อื่น ไปขายโดยไม่
มีอำนาจ ผู้ซื้อก็ทราบแต่ยังซื้อมาไว้ แล้วรื้อคร่าวไฟ
นั้นไป ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของ ผู้ที่รู้
เห็นการซื้อขายรายนี้มาแต่ต้น เมื่อไปช่วยผู้ซื้อรื้อ
ด้วย ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของด้วย ผู้ลง
มือกระทำต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายร่วมกัน"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๘/๒๕๕๒

เหตุละเมิดเกิดขึ้นก่อนที่ พ.ร.บ.ความทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ แม้โจทก์จะฟ้องคดีนี้ในวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว แต่เมื่อ พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๕ มิได้มีบทบัญญัติให้ใช้บังคับแก่คดีละเมิดที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ความรับผิดทางละเมิดของผู้ทำละเมิดที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับจึงต้องอยู่ภายในบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ.

จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ควบคุมงานจ้างก่อสร้างถนน จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง แต่ผู้รับจ้างก่อสร้างถนนไม่ถูกต้องตามแบบทำให้ถนนชำรุด การที่จำเลยที่ ๑ ไม่ทำหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างถนน ส่วนจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ มิได้ไปตรวจรับงานจ้างพร้อมกันไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ถือว่าจำเลยทั้งหมดประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายอำเภอสรรคบุรีเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยทั้งหมดจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๑๒ วรรคแรก

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ทำละเมิด

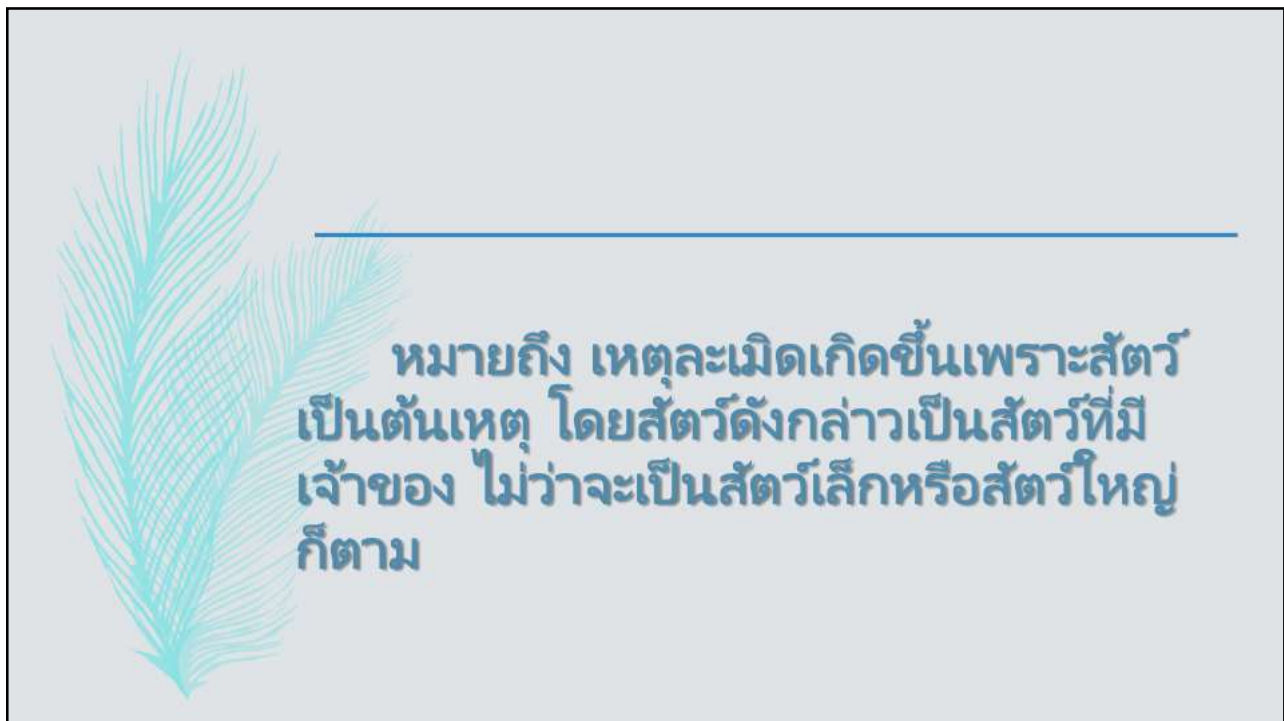
การกระทำละเมิดของนิติบุคคลเกิดจากการกระทำตามหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล นิติบุคคลจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นตามมาตรา ๗๖ ไม่ถือว่านิติบุคคลทำละเมิดด้วยตนเองเมื่อผู้แทนนิติบุคคลทำละเมิดต่อบุคคลอื่น แม้จะอยู่ในวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล ก็ถือว่าผู้แทนนิติบุคคลเป็นผู้ทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐, ๔๒๓, และ ๔๒๘ ต้องรับผิดชอบผู้เสียหายเป็นส่วนตัวแต่ถ้าเป็นการทำละเมิดในหน้าที่ นิติบุคคลต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายนั้นตามมาตรา ๗๖ เป็นการรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วมตามมาตรา ๒๕๑ มิใช่ผู้แทนนิติบุคคลกับนิติบุคคลร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา ๔๑๒

สิทธิไล่เบียด

- ในระหว่างผู้ร่วมทำละเมิดกันเองตามวรรคท้ายให้แบ่งส่วนรับผิดชอบเท่าๆกัน
- เมื่อใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ก็ฟ้องไล่เบียดผู้ทำละเมิดคนอื่น ๆ ได้ ตามมาตรา ๒๒๕(๒๓), ๒๒๖
- เว้นแต่โดยพฤติการณ์ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นอย่างอื่น คนหนึ่งใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้วย่อมได้รับช่วงสิทธิไล่เบียดจากอีกคนหนึ่งตามส่วนที่ต้องรับผิดชอบได้ ตามมาตรา ๒๕๑, ๒๕๖, ๓๐๑

กรณีมีส่วนร่วมทำละเมิด

- ศาลมีอำนาจกำหนดความเสียหายตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดตามมาตรา ๔๓๘ โดยอาจให้ร่วมรับผิดชอบหรือแบ่งส่วนรับผิดชอบได้ตามพฤติการณ์
- กรณีแยกไม่ออกว่าใครเป็นคนก่อความเสียหายต่อบุคคลอื่น ศาลอาจจะพิพากษาให้ร่วมรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม แต่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๔๓๒
- กรณีเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ศาลให้ร่วมรับผิดชอบกันได้

มาตรา 433 ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่า
เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของจำต้องใช้
ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่าง
ใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความ
ระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยของ
สัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหาย
นั้นย่อมจะต้องเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

วรรคสอง อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรค
ต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่บุคคลผู้ที่เราหรือยั่วสัตว์นั้นโดย
ละเมิด หรือเอาแก่เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเราหรือยั่วสัตว์นั้น ๆ ก็
ได้

**ขยายความตาม
มาตรา 433**

๑. สัตว์
๒. ความเสียหายเกิดขึ้น
เพราะสัตว์
๓. ผู้รับผิดชอบ
๔. ผู้เสียหาย
๕. เหตุยกเว้นความรับผิด
๖. สิทธิไล่เบียด

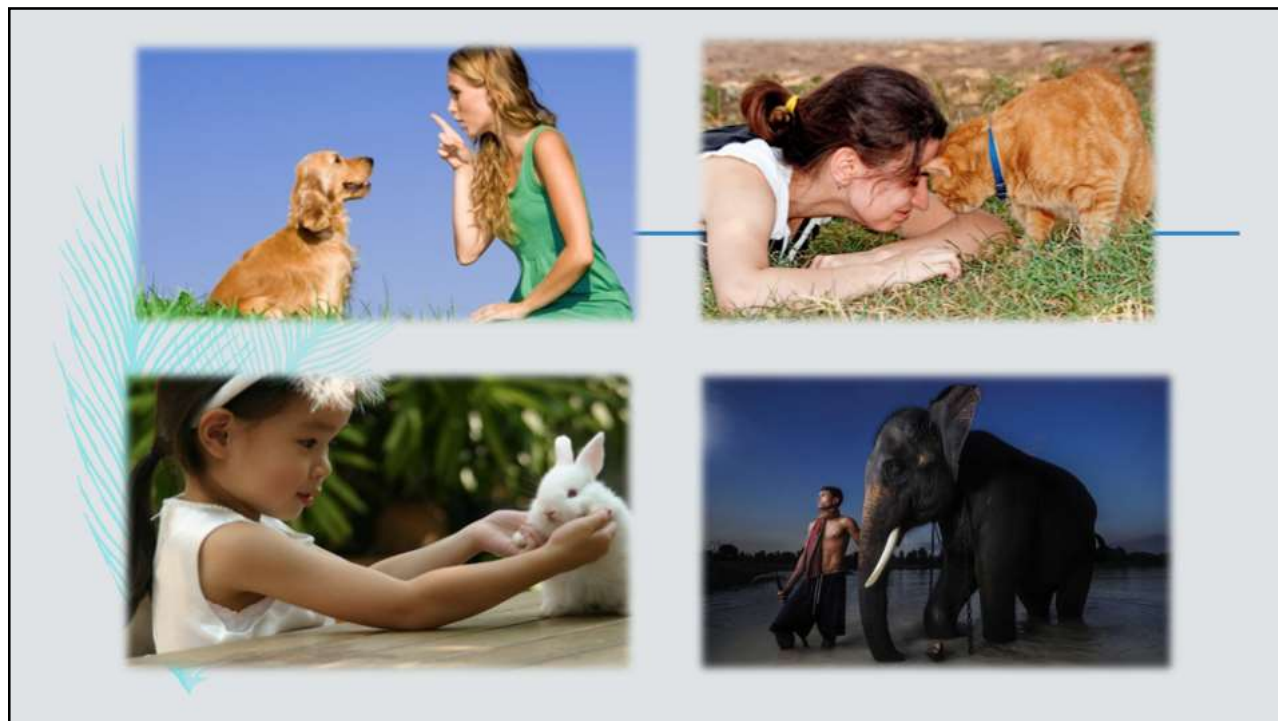

สัตว์

**สัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเล็กหรือ
ใหญ่ สัตว์บก หรือสัตว์น้ำ แต่ข้อ
สำคัญคือต้องเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของ**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๔/๒๕๔๒

จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เป็นเจ้าของช้างพลายนวล จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เป็นบุตรจำเลยที่ ๓ และเป็นผู้รับเลี้ยงรับรักษาช้างพลายนวลไว้แทนเจ้าของ จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ นำช้างพลายนวลเข้ามาแห่ในงานขบวนแห่หน้าคักกับช้างอื่นๆ ซึ่งมีช้างของโจทก์รวมอยู่ด้วย ช้างพลายนวลชนช้างของโจทก์ได้รับบาดเจ็บและตายในเวลาต่อมา จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ได้ร่วมรู้เห็นในการที่จำเลยที่ ๕ นำช้างมาร่วมในขบวนแห่หน้าคัก เพราะอยู่คนละหมู่บ้านกัน แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เป็นผู้รับเลี้ยงรับรักษาช้างพลายนวลโดยเด็ดขาด โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ มิได้รับประโยชน์และเกี่ยวข้องด้วยความรับผิดชอบตมแก่จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ ผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ ตามป.พ.พ. มาตรา ๔๓๓ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์

เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาจะรับผิดชอบเมื่อสัตว์ได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น หากเป็นการกระทำของสัตว์โดยตรง เช่น กัด ขวิด เตะ สุนัขหอน ในเวลากลางคืนจนชาวบ้านนอนไม่หลับ สัตว์ที่นำเชื้อโรคมารั่วไปยังสัตว์ของผู้อื่น นำเชื้อเดินผ่านฝูงวัว ทำให้วัวแตกตื่นเกิดความเสียหายขึ้น ถือว่ามี การกระทำของสัตว์แล้ว

เจ้าของจี้ม้าไปชนคนอื่นบาดเจ็บ นอกจากเจ้าของจะต้องรับผิดชอบตาม มาตรฐานแล้ว เจ้าของยังต้องรับผิดชอบละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ ด้วย เพราะเป็น การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เว้นแต่เหตุที่ชนนั้นเพราะบังคั้นม้า ไม่อยู่ ก็รับผิดชอบตามมาตรฐานอย่างเดียว อย่างไรก็ตามการพิสูจน์ตามมาตรฐานย่อม ง่ายกว่ามาตรา ๔๒๐ ความรับผิดชอบตามมาตรฐานอยู่ที่ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะ สัตว์ มิใช่สัตว์ได้กระทำผิด ปัญหาเรื่องความผิดใช้เฉพาะคนเท่านั้น

ผู้รับผิดชอบ

แยกเป็น 2 กรณี

1. เจ้าของสัตว์ที่แท้จริง
2. ผู้รับเลี้ยงรักษา หรือผู้ดูแลแทนเจ้าของสัตว์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2488/2523 สุนัขในบ้านจำเลยออกจากบ้านไปกัดโจทก์ ภริยาจำเลยรับว่าเป็นเจ้าของ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ต้องสันนิษฐานว่าสุนัขเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 จำเลยจึงเป็นเจ้าของสุนัขด้วย สุนัขหลบหนีออกไปได้ขณะจำเลยเปิดประตู สุนัขจึงออกไปกัดโจทก์ได้แสดงว่าจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรในการเลี้ยงดูสุนัขจำเลยต้องชดเชยค่าเสียหายให้โจทก์รวมทั้งทดแทนความตกใจและทุกข์ทรมานด้วย

ผู้รับเลี้ยงรับรักษา

- หมายถึง ผู้ซึ่งดูแลรักษาสัตว์นั้นอยู่ในขณะเกิดเหตุ อาจรับดูแลโดยสัญญา คือพวกรับจ้างเลี้ยงสัตว์หรือพวกสัตวแพทย์ สถานพยาบาลเกี่ยวกับสัตว์ ช่วงที่เอาไปเลี้ยงเอาไปรักษาตามสัญญาเกิดไปกัดใครเข้าคนที่รับเลี้ยงรับรักษาก็ต้องรับผิดชอบ หรืออาจจะรับเลี้ยงรับรักษาโดยข้อเท็จจริงก็ได้
- การรับเลี้ยงรับรักษานี้จะต้องเป็นการกระทำแทนเจ้าของ (ขาดจากเจ้าของ) อาจทำแทนในฐานะตัวแทน หรือแบบจัดการงานนอกสั่งก็ได้
- การรับเลี้ยงรับรักษานี้ อาจได้ค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้

ผู้รับเลี้ยงรับรักษา

มาตรานี้บัญญัติว่า ผู้รับพิคคือเจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ โดยใช้คำว่า "หรือ" มิได้ใช้คำว่า "และ" ผู้รับพิคตามมาตรานี้จึงมีเพียงผู้เดียวคือเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษา มิใช่ทั้งเจ้าของและผู้รับเลี้ยงรับรักษาจะต้องรับพิคทั้งคู่ หากมีผู้รับเลี้ยงรับรักษา เจ้าของไม่ต้องรับพิค ผู้รับเลี้ยงรับรักษาได้รับพิคผู้เดียว หากไม่มีผู้รับเลี้ยงรับรักษาผู้รับพิคคือเจ้าของ จะเลือกฟ้องคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนไม่ได้

แต่หากเป็นการทำการแทนเจ้าของ เจ้าของพิคตามมาตรา ๔๒๗, ๔๓๓

ฎ.๕๓๓/๒๔๓๕

"จำเลยที่ ๒ ได้รับมอบหมายให้เลี้ยงช้างของจำเลยที่ ๑ ช้างของจำเลยที่ ๑ แหวงช้างของโจทก์ตาย ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ มีค่าแรงแก่กัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวแทนหรือลูกจ้างของจำเลยที่ ๑ ต้องอาศัยมาตรา ๔๓๓ ว่าเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงเป็นผู้พิค จำเลยที่ ๑ มอบให้จำเลยที่ ๒ ไปเลี้ยง จำเลยที่ ๒ ต้องรับพิค"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๘๘/๒๕๒๓

สุนัขในบ้านจำเลยออกจากบ้านไปกัดโจทก์ ภริยาจำเลยรับว่าเป็นเจ้าของ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ต้องสันนิษฐานว่าสุนัขเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๔ จำเลยจึงเป็นเจ้าของสุนัขด้วย

สุนัขหลบหนีออกไปได้ขณะจำเลยเปิดประตู สุนัขจึงออกไปกัดโจทก์ ได้แสดงว่าจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรในการเลี้ยงดูสุนัขจำเลย ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์รวมทั้งทดแทนความตกใจและทุกข์ทรมานด้วย

ผู้เสียหาย

สัตว์อาจก่อความเสียหายโดยทำต่อตัวบุคคลถึงชีวิตหรือร่างกายหรือก่อความรำคาญ เช่น สุนัขเห่าหอนในเวลากลางคืนจนนอนไม่หลับ ทำต่อสิ่งของแตก เสียหายหรือทำต่อสัตว์ของเขา

เหตุยกเว้นความรับผิดชอบ

- เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาจะพ้นความรับผิดชอบเมื่อพิสูจน์ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวัง ซึ่งมีอยู่ ๒ กรณี
  ๑. ได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น
  ๒. ความเสียหายย่อมเกิดขึ้นแม้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้นแล้ว

ฎ. ๒๔๘๘/๒๕๒๓

"สุนัขหลบหนีออกไปได้ขณะจำเลยเปิดประตู สุนัขจึงออกไปกัดโจทก์ได้แสดงว่าจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรในการเลี้ยงดูสุนัขจำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ รวมทั้งทดแทนความตกใจและทุกข์ทรมานด้วย"

- การเลี้ยงหรือการดูแลรักษาไม่ว่าจะเป็นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับ
รักษาก็ต้องเลี้ยงโดยใช้ความระมัดระวังตามสมควร ตามชนิด
และนิสัยของสัตว์ป่า
- หากเป็นสัตว์เลี้ยง อาจเลี้ยงแบบปล่อยให้เป็นอิสระได้
- แต่ถ้าเป็นสัตว์ป่าประเภทดุร้าย แม้จะเลี้ยงให้เชื่องแล้วแต่โดย
ธรรมชาติยังคงดุร้ายอยู่ ผู้เลี้ยงต้องระวังกว่าเลี้ยงสัตว์บ้าน บางอย่าง
อาจต้องเลี้ยงอย่างขังกรง

ตามพฤติการณ์อย่างอื่น

หมายถึง พฤติการณ์อันเกิดจากเหตุภายนอก เช่น ไฟป่า
แผ่นดินไหว หรือบุคคลอื่นทำเสียงดังเป็นเหตุให้ฝูงสัตว์แตกตื่นวิ่งไป
ชนคนได้รับบาดเจ็บ มิได้หมายถึงเกิดจากเหตุภายในของสัตว์นั่นเอง

เช่น หมาบ้าหรือช้างตกมัน หรือแม่กระทิงเหตุเกิดจากเจ้าของ
หรือผู้รับเลี้ยงรับรักษาหรือคนที่เป็นบริวารล้วนแต่เป็นพฤติการณ์ที่เกิด
จากเหตุภายในยังต้องรับผิดชอบตามมาตรานี้

ฎ.๕๕๑/๒๕๑๐

"การที่ผู้เลี้ยงกระบือคูปากระบือเดินไปในทางที่ไม่ใช่ทางสำหรับกระบือเดิน และเข้าไปใกล้บ้านที่มีกระบืออื่นผูกมัดอยู่ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้กระบือนั้นวิ่งเข้าไปชนกระบือที่ผูกมัดอยู่ได้ ดังนั้นเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังตามวิสัยของบุคคลที่เลี้ยงสัตว์คู้"

สิทธิไล่เบียด

มาตรา ๔๓๓ วรรคสอง "อนึ่งบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่บุคคลที่เร้าหรือยั่วสัตว์นั้นโดยละเมิด หรือเอาแก่เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเร้าหรือยั่วสัตว์นั้นๆก็ได้"

- "เร้า" คือ กระตุ้นเตือน ปลุกใจ กระตุ้นสุนัขให้กัด
- "ยั่ว" คือ พุดหรือทำให้กำเริบหรือโกรธ เอาไม้แหย่ลิงให้โกรธ

การตีความคำว่า "โดยละเมิด"

ความเห็นแรก

คนที่จะถูกไล่เบียดได้จะต้องเร้าหรือยั่วสัตว์โดยละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ ก็คือ จะต้องเป็นการไปเร้าหรือยั่วสัตว์โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เขาเสียหายโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความเห็นที่สอง

ถ้าเป็นการเร้าหรือยั่วสัตว์โดยมิชอบ แค่นี้ก็พอแล้ว คำว่า ละเมิดไม่ได้แปลว่าต้องละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แค่นำโดยไม่ชอบก็ถือว่าเป็นการละเมิดตามวรรคสองแล้ว

ข้อสอบสมัยที่ ๖๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๒

นางสาวเด็กหญิงเขียวบุตรสาวซึ่งอยู่ในรถเข็นเด็กไปเที่ยวเดินเล่นในสวนสาธารณะแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ขณะที่เดินอยู่นั้นนายแดงได้เหย่สุนัขพันธุ์รอกทไวเลอร์ของเด็กชายเหลือง ซึ่งบิดามารดาปล่อยให้พามาเดินเล่นโดยไม่มีตะกร้อครอบปาก สุนัขของเด็กชายเหลืองมีนิสัยดุร้ายไม่โง่งายและตัวใหญ่ เมื่อถูกนายแดงเหย่จึงโกรธเห่าเสียงดังและกระซอกสายจูงหลุดจากมือเด็กชายเหลืองวิ่งไล่ตามจะกัดนายแดง นายแดงวิ่งผ่านไปทางที่นางสาวเข็นรถของเด็กหญิงเขียวอยู่ สุนัขดังกล่าววิ่งไล่ตามมาพบเด็กหญิงเขียวจึงกัดเด็กหญิงเขียวจนถึงแก่ความตาย ส่วนนางสาวตกใจลื่นสติล้มลงแขนหัก ต้องพักจากหน้าที่การงานเป็นเวลาหนึ่งเดือน นายแดงจึงตกท้อระบายน้ำในสวนสาธารณะนั้นซึ่งบำรุงรักษาไม่เพียงพอขาดรักษาตัวหนึ่งเดือนเช่นกัน

ให้วินิจฉัยว่า นางสาว และนายแดงจะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากใครได้บ้าง